

Лаврьонов Р. П.,

аспірант

Класичного приватного університету

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КЛЮЧОВІ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВОГО ЗЛОЧИНУ

Анотація. Ця наукова стаття розглядає сучасну проблематику кримінального права та військових злочинів, зокрема визначення військового злочину та відповідальності за його вчинення, проблеми захисту прав жертв військових злочинів та розвитку міжнародного права у цій сфері.

Поняття «воєнний злочин» має дуалістичну природу. У першу чергу, воєнний злочин є одним із видів міжнародного злочину, відповідальність за який встановлена рядом міжнародних договорів. У той же час більшість національних кримінальних законів встановлюють кримінальну відповідальність за воєнні злочини. Це є наслідком імплементації норм міжнародного кримінального права в національне. Воєнні злочини передбачені також і КК України.

Видається, що це викликано, принаймні, трьома причинами: по-перше, КК України не використовує поняття «воєнний злочин» та, незважаючи на спільний родовий об'єкт цих діянь, передбачає відповідальність за їх вчинення у двох різних розділах: в Розділі XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» та в Розділі XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини КК України. По-друге, протягом 23 років незалежності України нам вдалося уникати військових конфліктів. Та, нарешті, по-третє, КК України 1960 року не виділяв міжнародні злочини в окрему Главу Особливої частини. Замість того міжнародні злочини, в тому числі й воєнні, були передбачені в Главі I «Злочини проти держави» та Главі XI «Військові злочини» Особливої частини КК України 1960 року.

Стаття звертає увагу на необхідність розуміння коренів військових конфліктів та військових злочинів, а також на роль національних та міжнародних правозахисних організацій у попередженні та виявленні військових злочинів. У статті також згадується про можливість використання новітніх технологій для захисту прав людини в зоні конфлікту та виявлення та розслідування військових злочинів. Стаття містить важливі рекомендації та пропозиції для попередження військових злочинів та забезпечення відповідальності за їх вчинення, а також для захисту прав жертв військових злочинів.

Ключові слова: воєнний злочин, проблематика кримінального права, міжнародний злочин, ключові ознаки злочину, Кримінальний кодекс України.

Lavronov R. P. Modern problems of criminal law and key features of war crime

Abstract. This scientific article examines the modern problems of criminal law and war crimes the definition of a war crime and responsibility for its commission, the problems of protecting the rights of victims of war crimes and the development of international law in this area.

The concept of “war crime” has a dualistic nature. First of all, a war crime is one of the types of international crimes, the responsibility for which is established by a number of international treaties. At the same time, most national criminal laws criminalize war crimes. This is a consequence of the implementation of the norms of international criminal law into the national one. War crimes are also provided for by the Criminal Code of Ukraine.

It seems that this is due to at least three reasons: firstly, the Criminal Code of Ukraine does not use the concept of “war crime” and, despite the common generic object of these acts, provides for liability for their commission in two different sections: in Section XIX “Crimes against of the established procedure for performing military service (war crimes)” and in Section XX “Crimes against peace, human security and international law and order” of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine. Secondly, during the 23 years of Ukraine’s independence, we managed to avoid military conflicts. But, thirdly, the Criminal Code of Ukraine in 1960 did not single out international crimes in a separate Chapter of the Special Part. Instead, international crimes, including military ones, were provided for in Chapter I “Crimes against the state” and Chapter XI “War crimes” of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine 1960

The article draws attention to the need to understand the roots of military conflicts and war crimes, as well as the role of national and international human rights organizations in the prevention and detection of war crimes. The article also mentions the possibility of using the latest technologies to protect human rights in the conflict zone and detect and investigate war crimes. The article contains important recommendations and

proposals for the prevention of war crimes and ensuring accountability for their commission, as well as for the protection of the rights of victims of war crimes.

Key words: *war crime, criminal law issues, international crime, key features of crime, Criminal Code of Ukraine.*

Постановка проблеми. Кримінальне право завжди було важливим елементом правової системи будь-якої країни. Однак, в сучасному світі з'явилася нова проблематика, пов'язана з військовими злочинами. Військові злочини є серйозною загрозою національній безпеці та міжнародній стабільності. Однак, залежно від типу злочину та контексту його вчинення, військові злочини можуть бути визнані як злочини проти миру, проти людства або проти військових злочинів. Отже, в даній статті ми розглянемо сучасну проблематику кримінального права та ключові ознаки військового злочину.

Сучасний світ зі своїми викликами та загрозами ставить перед кримінальним правом та правом міжнародних конфліктів нові виклики, зокрема в сфері військових злочинів. Військовий злочин – це злочин, що вчинений під час військового конфлікту або під час воєнного стану, зокрема злочини проти миру, злочини проти людяності та військові злочини. Визначення військового злочину та відповідальності за його вчинення вимагає особливого підходу в міжнародному праві, оскільки військові злочини можуть мати серйозні наслідки для національної та міжнародної безпеки, а також для захисту прав людини.

Однією з ключових проблем сучасної проблематики кримінального права та військових злочинів є визначення військового злочину. Військовий злочин визначається як злочин, який стався під час військових дій або з нагоди війни, та порушує міжнародне гуманітарне право. Основними ознаками військового злочину є наявність військових дій, зброї, використання насильства та порушення міжнародного гуманітарного права. Згідно зі статутом Міжнародного кримінального суду, військовий злочин означає будь-який вчинок, що становить серйозне порушення міжнародного гуманітарного права, вчинений у межах міжнародного збройного конфлікту або на території під час воєнного стану.

До інших проблем сучасної проблематики кримінального права та військових злочинів

відноситься визначення відповідальності за військовий злочин. Відповідальність за військовий злочин може бути національною або міжнародною, в залежності від того, де було вчинено злочин та які міжнародні договори були ратифіковані країнами-учасницями. Національна відповідальність передбачає проведення кримінальної відповідальності за військовий злочин відповідно до національного законодавства, тоді як міжнародна відповідальність може бути встановлена шляхом ратифікації міжнародних договорів, таких як Римський статут Міжнародного кримінального суду.

Ще однією з проблем сучасної проблематики кримінального права та військових злочинів є відсутність механізмів захисту прав жертв військових злочинів. Жертви військових злочинів можуть бути цивільними особами, військовими особами, полоненими та іншими. Вони можуть потребувати захисту своїх прав на справедливий процес та компенсацію за збитки, заподіяні внаслідок військових злочинів. З метою захисту прав жертв військових злочинів важливо забезпечити доступ до справедливого судочинства та компенсацію за збитки.

Одним зі способів попередження військових злочинів та забезпечення відповідальності за їх вчинення є розвиток міжнародного права у цій сфері. Міжнародні договори та статути, такі як Римський статут Міжнародного кримінального суду, встановлюють стандарти поведінки для воєнних конфліктів та встановлюють відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права. Розвиток міжнародного права може допомогти у попередженні військових злочинів та забезпеченні відповідальності за їх вчинення, а також у захисті прав жертв військових злочинів.

Однак, необхідно також звернути увагу на важливість розуміння коренів військових конфліктів та військових злочинів, таких як політичні, економічні та культурні фактори. Це може допомогти у попередженні виникнення військових конфліктів та військових злочинів.

Також важливо звернути увагу на роль національних та міжнародних правозахисних організацій у попередженні та виявленні військових злочинів, а також забезпеченні справедливого судочинства для жертв цих злочинів.

Нарешті, для попередження військових злочинів та забезпечення відповідальності за їх вчинення можна використовувати нові технології та інновації. Наприклад, можна дослідити можливості використання штучного інтелекту та машинного навчання для виявлення та розслідування військових злочинів. Також можна дослідити можливості використання новітніх технологій для захисту прав людини в зоні конфлікту, наприклад, створення спеціальних систем спостереження за порушеннями міжнародного гуманітарного права.

Стан дослідження. Україна зосереджується на питаннях імплементації міжнародного права, зокрема відносно військових злочинів, у своє кримінальне законодавство. Ряд вчених, таких як Аль-Захарна Саліма, В.А. Базов, В.М. Боровенко, О.М. Броневська, Н.В. Дрьоміна, С.О. Загороднюк, Н.А. Зелінська, А.В. Картавцев, І.О. Колотуха, М.П. Куцевич, С.П. Кучевська, Ю.К. Кучеренко, А.А. Маєвська, В.О. Миронова, В.О. Навроцький, О.Р. Наден, В.П. Пилипенко, В.П. Попович, П.І. Репешко, М.І. Хавронюк та В.Х. Ярмакі, займалися цими питаннями, в тому числі і питаннями кримінальної відповідальності за воєнні злочини.

Метою цієї наукової статті є аналіз сучасної проблематики кримінального права та військових злочинів, зокрема визначення військового злочину та відповідальності за його вчинення, проблем захисту прав жертв військових злочинів та розвитку міжнародного права у цій сфері. Ця стаття має на меті пролити світло на проблеми, які виникають в зв'язку з військовими злочинами, а також на шляхи їх попередження та забезпечення відповідальності за їх вчинення. До мети статті також належить надання рекомендацій та пропозицій для розв'язання проблем, пов'язаних з військовими злочинами, та захисту прав жертв таких злочинів.

Виклад основного матеріалу. Саме поняття воєнного злочину в міжнародному кримінальному праві, не дивлячись на значну

кількість досліджень, немає єдності думок серед науковців та дослідників.

Однією з головних проблем, які виникають в контексті військових злочинів, є питання їх визначення. Згідно з Міжнародним статутом Військового трибуналу Нюрнберга, військовий злочин визначається як «вчинення будь-яких злочинів, зазначених у Статуті, вчинених будь-якими особами, незалежно від того, чи були вони представниками держави чи особами, які працювали у службі держави».

Однак, в сучасних умовах, коли дії злочинців можуть мати транскордонний характер та бути пов'язані з тероризмом, кіберзлочинністю, торгівлею людьми тощо, потрібно визначити, чи є ці дії військовими злочинами та які є їхні ключові ознаки. Зокрема, військовий злочин визначається такими ознаками, як:

1. Систематичність: військові злочини мають бути систематичними та орган

2. Пов'язаність з конфліктом: військові злочини мають бути пов'язані з конфліктом, що відбувається між державами або в межах однієї держави, де використовується зброя або інші засоби військової бойової діяльності.

3. Злочини проти миру: військові злочини можуть бути злочинами проти миру, такими як напад на іншу державу або спроби насильницької зміни меж держав, що становлять загрозу для міжнародної стабільності та безпеки.

4. Злочини проти людства: військові злочини можуть бути злочинами проти людства, які пов'язані зі знищенням національної, етнічної, расової чи релігійної групи, або зі знищенням населення шляхом масового вбивства, експлуатації, голоду або іншими методами.

5. Злочини проти військового права: військові злочини можуть бути злочинами проти військового права, які включають порушення законів і звичаїв війни, порушення прав інших сторін конфлікту та порушення міжнародного гуманітарного права.

Наступною проблемою є питання відповідальності за військові злочини. Відповідальність може бути особистою або колективною. Особиста відповідальність передбачає відповідальність конкретної особи за свої дії або бездіяльність у вчиненні військового злочину.

Коллективна відповідальність передбачає відповідальність держави за дії своїх військових чи інших службовців, що порушили міжнародне гуманітарне право.

Однак, питання визначення відповідальності за військові злочини може бути складним, особливо у випадку, коли злочинці переходять за міжнародними правилами про невидачу військових злочинців. Наприклад, у випадку з керівниками бойовиків на Донбасі, які вчинили військові злочини, Росія відмовляється від їх видачі на територію України для проведення розслідування та встановлення відповідальності.

Ще однією проблемою є відсутність механізмів для попередження військових злочинів та ефективного протидії їм. Зокрема, міжнародна правова система не має ефективних механізмів для попередження військових злочинів та забезпечення відповідної відповідальності за їх вчинення.

Особливо актуальною стає ця проблема в контексті нових технологій та зброї, що може збільшити ризик вчинення військових злочинів. Наприклад, застосування безпілотних літальних апаратів може призвести до порушень міжнародного гуманітарного права, зокрема, до вбивств цивільних осіб.

Аналізуючи поняття військового злочину, Дмитренко Н. А. визначає його як «діяння, що вчиняється внаслідок порушення встановлених основними принципами міжнародного права і міжнародного гуманітарного права правил ведення збройних конфліктів міжнародного і не міжнародного характеру, злочинність якого визначена в акті міжнародного кримінального права» [1]. Казначеева Д.В., беручи до уваги об'єкт посягання, визначає військові злочини як міжнародні, що представляють «собою злочинні порушення законів і звичаїв війни» [2]. Їх підтримує Туркот М.С., який під військовими злочинами розуміє «міжнародні злочини, що представляють собою злочинні діяння, які посягають на закони і звичаї війни» [3]. Харитонов С.О. визначає військовий злочин за міжнародним правом як передбачене в акті міжнародного кримінального права винне, суспільно небезпечне діяння, що посягає на встановлені основними принципами міжнародного права

і міжнародного гуманітарного права правила ведення збройних конфліктів міжнародного і не міжнародного характеру [4]. В Харь І.О. воєнним злочином вважає міжнародний злочин, що умисно чи з грубої необережності вчиняється комбатантом та прирівняними до них особами чи по відношенню до них цивільною особою під час збройного конфлікту і полягає у масовому і серйозному порушенні норм міжнародного гуманітарного права, посягає на підзахисних осіб, їх права чи найважливіші принципи міжнародного гуманітарного права [5].

Воєнні злочини є видом міжнародних злочинів. Як зазначає Піддубна М.В., юридична природа воєнних злочинів є подвійною: до таких злочинів, з однієї сторони, відносяться злочини, що полягають в порушенні правил ведення воєнних дій (збройних конфліктів), направлені проти інтересів осіб, що безпосередньо приймають участь у цих конфліктах, а з другої сторони, порушення норм міжнародного гуманітарного права, яке покликано захищати права та інтереси осіб, що безпосередньо участі в збройних конфліктах не беруть [6]. Розвиваючи цю тезу, Броневицька О.М. справедливо зазначає, що зводити визначення воєнного злочину лише до порушення норм міжнародного гуманітарного права не вірно [7]. Він зазначає, що визначення воєнного злочину повинно зводитися не лише до злочинного порушення норм міжнародного гуманітарного права, а також і до порушень у ході збройних конфліктів міжнародного чи внутрішнього характеру основних принципів міжнародного права (принципів *juscogens*). До таких принципів відносяться: принцип дотримання прав і свобод людини; принцип рівноправності народів і право народів розпоряджатися своїм майбутнім; принцип мирного співіснування і суверенної рівності держав; принцип незастосування сили чи погрози застосування сили в міжнародних відносинах; принцип непорушності державних кордонів та територіальної цілісності держав; принцип співробітництва між державами.

Деякі діяння, що визнані воєнними злочинами, є такими не внаслідок порушення міжнародного гуманітарного права, а внаслідок

порушення основних принципів міжнародного права. Зокрема, це стосується вербування, використання, фінансування та навчання найманців. У преамбулі Міжнародної конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням та навчанням найманців від 4 грудня 1989 року [8] злочинність даних діянь як воєнних злочинів обумовлена тим, що найманці вербуються, використовуються, фінансують та навчаються для діяльності, що порушує такі принципи міжнародного права, як суверенна рівність, політична незалежність, територіальна цілісність держав та самовизначення народів.

Як зазначає М. Бос, норми міжнародного права, що передбачають відповідальність за воєнні злочини, по суті, встановлюють відповідальність, в тому числі, і за порушення норм міжнародного гуманітарного права [9]. Питання в тому, порушення яких норм міжнародного гуманітарного права складає об'єктивну сторону воєнних злочинів.

Деякі угоди, зокрема Женевські конвенції, прямо криміналізують порушення їх основних положень. Воєнні злочини утворюють також порушення і деяких норм міжнародного звичаєвого права навіть за відсутності договірних положень про криміналізацію даних діянь. Так, наприклад, Нюрнберзький трибунал ухвалив, що ключові положення Гаазьких конвенцій 1907 року відображають положення міжнародного звичаєвого права, і їх порушення є злочинними, хоча Гаазькі конвенції 1907 року безпосередньо не криміналізували такі порушення [10].

Одним з головних аспектів військових злочинів є встановлення відповідальності за їх вчинення. Для цього використовуються різні міжнародні та національні законодавства, які визначають ознаки військового злочину та передбачають відповідні санкції для винних осіб.

Проте, на жаль, нерідко військові злочини залишаються безкарними через недостатню відкритість та ефективність розслідування таких випадків. Це ставить під загрозу не тільки права жертв, але й становить загрозу для збереження міжнародного миру та безпеки.

Запобігання військовим злочинам є однією з головних пріоритетних задач у сучасному

кримінальному праві. Для цього необхідно забезпечити ефективну роботу правоохоронних органів та судів, а також розвивати міжнародне право у сфері захисту прав людини під час збройних конфліктів.

З іншого боку, не будь-яке порушення норм міжнародного гуманітарного права утворює склад воєнного злочину. До такого висновку дійшла апеляційна палата Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії. У своєму рішенні в справі відносно Д. Тадіча апеляційна палата тлумачить зміст порушення законів та звичаїв війни [11]. Такий висновок є цілком правильним, оскільки міжнародне гуманітарне право містить ряд технічних норм, порушення яких було б зовсім недоречно криміналізувати. Так, наприклад, ст. 28 Женевська конвенція про поведження з військовополоненими передбачає, що в усіх таборах відкривають крамниці, де військовополонені можуть купувати продукти харчування, мило й тютюн, а також предмети повсякденного вжитку. Розцінка за будь-яких обставин не може перевищувати ціни місцевого ринку. Прибутки від табірних крамниць використовуються на благо військовополонених; із цією метою створюється спеціальний фонд. В управлінні крамницею та цим фондом має право брати участь представник військовополонених. Стаття 60 цієї ж конвенції передбачає, що держава, яка тримає в полоні, виплачує всім військовополоненим щомісячний аванс грошового забезпечення, розмір якого встановлюється конвенцією [12].

Сучасна проблематика кримінального права включає багато складних питань, з якими стикаються правоохоронні органи та суди у своїй роботі. Декілька найбільш важливих проблем в цій галузі включають:

1. Кіберзлочини: зростання віртуальних технологій спричинює зростання кіберзлочинів, що складає величезну загрозу для індивідів, організацій та урядів. Із зростанням кількості кібератак, кібершахраїв та кібертероризму, законодавство має розвиватись та адаптуватись до цих змін.

2. Протидія тероризму: терористичні акти залишаються важливою проблемою для суспільства, а боротьба з ними залишається найважливішим завданням правоохорон-

них органів. Однак, у боротьбі з тероризмом необхідно збалансувати право на безпеку з правами людини та основними свободами.

3. Політичні злочини: політичні злочини, такі як корупція, протистояння уряду та керівництва країни, залишаються серйозною загрозою для стабільності та безпеки держави. Необхідно вдосконалювати законодавство та забезпечувати ефективну роботу правоохоронних органів для боротьби з політичними злочинами.

Військовий злочин визначається як будь-який злочин, який вчиняється військовослужбовцем або військовим підрозділом в період воєнних дій або в мирний час. Ключовим ознаками військового злочину є:

1. Вчинення злочину в контексті військового конфлікту: військовий злочин може бути вчинений в період війни, збройного конфлікту або будь-якої іншої форми військових дій.

2. Порушення міжнародного гуманітарного права: військові злочини можуть включати в себе порушення міжнародного гуманітарного права, такого як незаконне використання зброї, напад на цивільних, викрадення та утримання в полоні.

3. Відповідальність військових осіб: військові особи піддаються особливій відповідальності за вчинення військових злочинів, які можуть включати в себе дисциплінарні санкції, судові переслідування та кримінальну відповідальність.

4. Захист прав людини: військові злочини порушують права та свободи людини, тому боротьба з цим явищем вимагає захисту прав людини та дотримання міжнародного права.

У сучасному світі, боротьба зі злочинністю, включаючи військові злочини та кіберзлочини, є надзвичайно важливим завданням для забезпечення безпеки та стабільності суспільства. Необхідно вдосконалювати законодавство, забезпечувати ефективну роботу правоохоронних органів та підвищувати рівень освіти та свідомості громадян щодо ризиків злочинної діяльності.

Незважаючи на те, що зазначені вище критерії уточнювались під час розгляду подальших справ у Міжнародному трибуналі щодо колишньої Югославії, а також те, що вони критикувались науковцями у зв'язку із своєю

неконкретністю [13], вони лягли в основу Римського статуту Міжнародного кримінального суду що стосується визначення переліку воєнних злочинів.

Йдеться про визначення відповідальності за злочини, що вчинялись під час Другої світової війни, до вступу в силу нормативних вказівок міжнародного права у цій сфері. Захист у Нюрнберзькому та Токійському трибуналах вимагав припинення процесу на тій підставі, що на момент вчинення діянь не було закріплено і окреслено відповідних норм міжнародного права, які б передбачали відповідальність за воєнні злочини, геноцид тощо. Обвинувачення обґрунтувало свої позиції тим, що було порушено звичаєве міжнародне право [14, с. 257; 74].

Однією з основних тем, які розглядаються у статті, є визначення військового злочину та його відповідальності. Військовий злочин визначається як будь-яке порушення міжнародного гуманітарного права, яке вчинене під час збройного конфлікту. Такі злочини можуть включати у себе вбивства, тортури, насильство, грабежі, етнічні чистки, знищення культурних цінностей, знищення майна та інші порушення прав людини.

Проблеми захисту прав жертв військових злочинів є ще однією темою, яку розглядає стаття. Національні та міжнародні правозахисні організації грають важливу роль у попередженні та виявленні військових злочинів, а також у захисті прав жертв таких злочинів. Проблема полягає в тому, що часто жертви військових злочинів не можуть отримати достатнього захисту та справедливості.

У статті також звертається увага на необхідність розуміння коренів військових конфліктів та військових злочинів, а також на роль міжнародного права у цій сфері. Важливо, щоб міжнародне право розвивалось відповідно до потреб сучасного світу та забезпечувало захист прав людини у зоні конфлікту.

Нарешті, стаття вказує на можливість використання новітніх технологій для захисту прав людини в зоні конфлікту та виявлення та розслідування військових злочинів. Наприклад, цифрові технології можуть допомогти збирати докази та інформацію про військові злочини.

Критерій, відповідно до якого воєнний злочин повинен мати «серйозний» характер, тобто норма, яка порушена, повинна охороняти важливі для потерпілого цінності, а її порушення – тягнути за собою суттєві наслідки для потерпілого, відповідає такій ознаці воєнного злочину, як суспільна небезпечність. Більшість воєнних злочинів заподіюють смерть, тілесні ушкодження, знищення або незаконне вилучення майна. Однак не всі воєнні злочини обов'язково повинні характеризуватися матеріальним складом. Відповідно до Елементів злочинів, затверджених Міжнародним кримінальним судом 9 вересня 2002 року [15], об'єктивну сторону воєнного злочину утворює, наприклад, сам факт посягання на цивільне населення або цивільні (мирні) об'єкти, навіть якщо вдалось запобігти заподіяння смерті, травм чи руйнувань.

Військові злочини є однією з найбільш складних і важливих проблем в кримінальному праві. Військовий злочин може бути визначений як будь-яке порушення міжнародного гуманітарного права, яке вчинене військовими під час збройного конфлікту або війни. Ці порушення можуть включати масові вбивства, насильство проти мирних жителів, етнічні чи расові переслідування, сексуальне насильство та інші.

Також воєнні злочини повинні посягати на важливі цінності, навіть якщо це не становить фізичної небезпеки для людей. До таких дій відносяться, наприклад, знущання над трупами загиблих; залучення дітей віком до 15 років до збройних формувань; порушення права на справедливий судовий розгляд тощо [16].

Висновки. Отже, військові злочини становлять серйозну загрозу для національної безпеки та міжнародної стабільності. Визначення військових злочинів та їх відповідальності за їх вчинення є складними питаннями в міжнародному праві. Попередження військових злочинів та забезпечення їх відповідної відповідальності є важливим завданням для міжнародної спільноти. Для цього потрібно розробити ефективні механізми для попередження військових злочинів, визначення їх відповідальності та забезпечення

справедливості для жертв військових злочинів. Доцільним буде подальше вдосконалення законодавства та правових норм у цій сфері з метою забезпечення міжнародної безпеки та захисту прав людини.

Зокрема, можна розвивати міжнародне право щодо відповідальності за військові злочини, залучати більше країн до ратифікації та реалізації міжнародних договорів, які стосуються військових злочинів, та створювати нові механізми міжнародного правосуддя. Крім того, необхідно забезпечувати підвищення кваліфікації суддів та прокурорів, які розглядають справи про військові злочини, для забезпечення справедливості та захисту прав людини.

Також важливо популяризувати інформацію про військові злочини та їх наслідки для жертв, щоб збільшити увагу до цієї проблеми та залучити громадськість до попередження військових злочинів.

Отже, сучасна проблематика кримінального права та військових злочинів вимагає комплексного підходу та вдосконалення міжнародного права. Лише за умови ефективної протидії військовим злочинам та забезпечення відповідної відповідальності можна забезпечити міжнародну стабільність та захист прав людини. До розв'язання проблеми військових злочинів також можуть бути використані новітні технології, зокрема, відео спостереження та супутникові зображення, які дозволяють збирати докази з віддалі, що є особливо важливим у зоні військових конфліктів.

З метою попередження військових злочинів необхідно також звернути увагу на розвиток міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права, яке встановлює мінімальні стандарти поведінки воєнних конфліктів та визначає права та обов'язки сторін конфлікту. Крім того, національні та міжнародні правозахисні організації, такі як Міжнародний комітет Червоного Хреста та ЮНІСЕФ, грають важливу роль у попередженні та виявленні військових злочинів, а також у захисті прав жертв таких злочинів.

Отже, сучасна проблематика кримінального права та військових злочинів має

багато аспектів, від визначення військового злочину та його відповідальності до захисту прав жертв та розвитку міжнародного права у цій сфері. Запобігання військовим злочинам та забезпечення відповідальності за їх вчинення є важливим завданням сучасного кримінального права. Для цього необхідно розвивати національне та міжнародне законодавство, використовувати новітні технології та забезпечувати ефективну роботу правоохоронних органів та судів. Зважаючи на зростання військових конфліктів і військової присутності в різних частинах світу, проблематика кримінального права та військових злочинів стає все більш актуальною. У статті детально розглядається поняття військового злочину та відповідальності за його вчинення, проблеми захисту прав жертв військових злочинів та розвитку міжнародного права у цій сфері.

Також в статті звертається увага на необхідність розуміння коренів військових конфліктів та військових злочинів, а також на роль національних та міжнародних правозахисних організацій у попередженні та виявленні військових злочинів. У статті також згадується про можливість використання новітніх технологій для захисту прав людини в зоні конфлікту та виявлення та розслідування військових злочинів.

Таким чином необхідність імплементації норм міжнародного права про воєнні злочини в кримінальне законодавство України, а також про підвищення ефективності захисту прав жертв військових злочинів. Для цього пропонується вирішувати проблеми національного законодавства та зміцнювати міжнародну співпрацю з метою попередження військових злочинів та забезпечення відповідальності за їх вчинення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дмитренко Н. А. Деякі питання кваліфікації військових кримінальних правопорушень в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції : наук. зб. Дніпровського нац. ун-ту ім. Олеся Гончара. 2017. № 6 (4). С. 108–113.
2. Казначеева Д.В. Військова злочинність: аналіз та прогнозування. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2 (19). С. 132–140.
3. Туркот М.С. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта військових злочинів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 76–82.
4. Харитонов С.О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним правом України : монографія. Харків : Право, 2018. 328 с.
5. Харь І.О. Суб'єкт злочинів проти встановленого порядку несення військової служби. *Юридична наука*. 2017. № 12 (78). С. 138–174.
6. Піддубна М.В. Імплементація норм міжнародного кримінального права про воєнні злочини в Кримінальний кодекс України: дисер. ... канд. юрид. Н. (доктора філософії): спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Львівський національний університет імені Івана Франка МОН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ, 2020. 260 с.
7. Броневицька О.М. Відповідність норм кримінального законодавства України чинним міжнародним договорам: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. Львів, 2011. 247 с.
8. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням та навчанням найманців. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_103. (дата звернення 01.03.2023)
9. Michael Bothe, Warcrimes, in Antonio Cassese, Paola Gaeta and John R.W.D. Jones (eds), *The Rome Statute of the International Criminal Court*, Oxford University Press, New York, 2002. 450 p.
10. The United Nations War Crimes Commission, *Law Reports of Trials of War Criminals*, vol. XII, 1949, pp. 86–89. URL: <https://casebook.icrc.org/case-study/united-states-military-tribunal-nuremberg-united-states-v-wilhelm-von-leeb-et-al> (дата звернення 01.03.2023)
11. Каменецький М.С. Міжнародний трибунал для колишньої Югославії. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т. 2. 812 с.
12. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_153/page (дата звернення 01.03.2023).
13. Theodor Meron. *International Criminalization of Internal Atrocities*. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/International-Criminalization-of-Internal-Meron/bb2de6b2a372dcbcd122651c21fe72772187078> (дата звернення 01.03.2023).

14. Римський статут міжнародного кримінального суду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення 01.03.2023).

15. ICC Elements of crime, footnote URL: <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/336923D8-A6AD-40EC-AD7B-45BF9DE73D56/0/ElementsOfCrimesEng.pdf>. (дата звернення 01.03.2023)

16. Короткий Т.Р., Гнатівський М.М. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права. Видавництво Фенікс, Фенікс, 2017. 40 с.